

Универзитет у Београду - Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП

СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ СМЕТЊАМА И ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ

ЗБОРНИК РАДОВА

Београд, 2016.

Универзитет у Београду
Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

**НАЦИОНАЛНИ НАУЧНИ СКУП
„СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ
СМЕТЊАМА И ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ”**

Београд, 6. децембар 2016.

ЗБОРНИК РАДОВА

Београд, 2016.

„СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ СМЕТЊАМА
И ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ”

ЗБОРНИК РАДОВА
научни скуп националног значаја
Београд, 6. децембар 2016.

Издавач:

Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију (ИЦФ)
11000 Београд, Високог Стевана 2
www.fasper.bg.ac.rs

За издавача:

Проф. др Снежана Николић, декан

Главни и одговорни уредник:

Проф. др Миле Вуковић

Уредници:

Проф. др Александар Југовић

Проф. др Мирјана Јапунца-Милисављевић

Доц. др Александра Грбовић

Рецензенти:

Проф. др Мирко Филиповић, Универзитет у Београду – Факултет
за специјалну едукацију и рехабилитацију

Проф. др Бранислав Бројчин, Универзитет у Београду – Факултет
за специјалну едукацију и рехабилитацију

Проф. др Мирослав Бркић, Универзитет у Београду – Факултет политичких наука

Дизајн насловне стране:

Зоран Јованковић

Компјутерска обрада текста:

Биљана Красић

Зборник радова ће бити публикован у електронском облику – ЦД.

Тираж: 200

ISBN 978-86-6203-089-4

Наставно-научно веће Универзитета у Београду – Факултета за специјалну едукацију и рехабилитацију, на седници одржаној 27.12.2016. године, Одлуком бр. 3/171 од 29.12.2016. године, усвојило је рецензије рукописа Зборника радова „СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ СМЕТЊАМА И ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ”, групе аутора, који су уредили проф. др Александар Југовић, проф. др Мирјана Јапунца-Милисављевић и доц др Александра Грбовић.

Зборник је настао као резултат пројекта „СОЦИЈАЛНА ИНКЛУЗИЈА ДЕЦЕ СА РАЗВОЈНИМ СМЕТЊАМА И ПРОБЛЕМИМА У ПОНАШАЊУ” чију реализацију је сопственим средствима подржао Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију.

Разумевање *faux pas* код билингвалних ученика са лакоом интелектуалном ометеношћу

Бранислав БРОЈЧИН
Ненад ГЛУМБИЋ
Мирјана ЂОРЂЕВИЋ
Слободан БАНКОВИЋ

Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију

Резиме

*Истраживања код деце типичног развоја проналазе предност билингвалних испитаника када је у питању успех на задацима теорије ума. Ова веза је претежно документована на задацима који проверавају базичне нивое ове способности, док су задаци који проверавају напредније нивое теорије ума ретко примењивани код билингвалних испитаника. Када су у питању особе са интелектуалном ометеношћу, не само да је ретко испитиван однос билингвизма и напредне теорије ума, већ су ретка истраживања која су уопште испитивала однос билингвизма и теорије ума. Циљ овог истраживања је утврдити везу између билингвизма и разумевања *faux pas* ситуација код ученика са лакоом интелектуалном ометеношћу. Узорак чини 58 ученика са лакоом интелектуалном ометеношћу узраста од 8 и по до 16 година. Добијени резултати су сагласни с истраживањима која проналазе да су билингвални испитаници успешнији на задацима теорије ума, али сугеришу да билингвалне особе са интелектуалном ометеношћу можда користе другачије механизме, него особе типичног развоја, да би ову предност оствариле.*

Кључне речи: теорија ума, *faux pas*, лака интелектуална ометеност

УВОД

Билингвизам се описује као способност наизменичне употребе двају језика (Appeltauер 2001, према Kafadar, 2004). Рана гледишта су посматрала билингвизам као ману, заснивајући то уверење на схватању да је слика о свету у највећој мери одређена језиком, те да добијање две слике о свету које не могу коегзистирати могу појединцу нанети душевну, интелектуалну и моралну штету (Kafadar, 2004). Насупрот томе, новија истраживања дају сасвим другачију слику. На пример, једна мета-аналитичка студија која је обухватила податке из 63 истраживања, на укупном узорку од преко 6000 испитаника, проналази да је билингвизам повезан са бољом контролом пажње, бољом радном меморијом, већом

металингвистичком свесношћу и развијенијим апстрактним и симболичким репрезентационим вештинама (Adesope et al., 2010).

Билингвали имају и боље развијене вештине решавања проблема због способности да селективно приступе релевантним информацијама и занемаре ону која је погрешна (Adesope et al., 2010). Сматра се и да им та селективност помаже да буду успешни на задацима теорије ума, који захтевају способност да се понашања других сагледају кроз њихова веровања, жеље и намере. Предност билингвалних испитаника у решавању задатака теорије ума потврђена је многим истраживањима (Bialystok & Senman, 2004; Chan, 2004; Farhadian et al., 2010). Сматра се да билингвали немају боље развијене вербалне способности, већ да је број језика које предшколска деца говоре значајан предиктор постигнућа на задацима теорије ума (Weil, 2012). На пример, проналази се да су трогодишњи и четворогодишњи мандаринско-енглески билингвали успешнији од енглеских и кинеских монолингвалних вршњака на три врсте задатака теорије ума (изглед-реалност, заузимање перспективе другог нивоа и погрешног веровања), док су обе групе монолингвала имала слична постигнућа (Goetz, 2003). Поседовање теорије ума сматра се значајним индикатором добре социјалне когниције (Weil, 2012).

Разлике у социјалној когницији између билингвала и монолингвала опстају и у одраслом добу. У студији која је испитивала тачност тумачења суптилне фацијалне експресије узорак су чинили студенти (од 18 до 23 године) монолингвали, нативни билингвали, билингвали од детињства и билингвали од адолесценције. Нативни билингвали имали су значајну предност над монолингвалима и благу предност над не-нативним билингвалима. Ауторка закључује да су резултати директна последица језичког искуства – нативни билингвали задржали су предност коју су стекли у детињству у погледу социјалне когниције (Weil, 2012).

Када се разматра теорија ума код особа са интелектуалном ометеношћу (ИО) аутори се генерално слажу да постоји кашњење у развоју ове способности (Lo et al., 2013; Thirion-Marissiaux & Nader-Grosbois, 2008a, 2008b, према Fiasse & Nader-Grosbois, 2012), али су налази мање усаглашени када је реч о томе да ли се она развија у складу са менталним узрастом (Baron-Cohen, Leslie & Frith, 1985; Fiasse & Nader-Grosbois, 2012) или заостаје за њим (Abbeduto et al., 2004; Benson et al., 1993; Zelazo et al., 1996). Ове разлике се најчешће приписују карактеристикама задатака (Thirion-Marissiaux & Nader-Grosbois, 2008), али и разнородности популације код које се може јавити ИО (Giaouri, Alevriadou & Tsakiridou, 2010). Ипак, сагласност постоји када је у питању значај теорије ума за развој социјалних способности ове популације (Jervis & Baker, 2004; Thirion-Marissiaux & Nader-Grosbois, 2008).

Разумевање *faux pas* (социјални гаф) ситуација се користи за проверу напреднијег нивоа теорије ума. Ове ситуације се јављају када се другој особи, без свести или знања да то није требало да буде речено, каже нешто незграпно, повређујуће или увредљиво (Baron-Cohen et al., 1999). Према сазнањима аутора рада, испитивање овог нивоа теорије ума није реализовано код билингвалних ученика, како типичног развоја, тако ни код оних који имају ИО. Када су у питању билингвални испитаници са лаком ИО доступна је једна студија која је утврдила да не постоји значајна повезаност ове варијабле

са успехом на задацима погрешног веровања првог и другог реда (Brojčin, Glumbić, Đorđević, 2014).

Циљ истраживања

Циљ истраживања је да утврди везу између билингвизма и разумевања *faux pas* ситуација код ученика са лаком ИО.

МЕТОД ИСТРАЖИВАЊА

Иницијални узорак је чинило 120 испитаника са лаком ИО, од 8 до 16 година ($AS = 12,00$, $SD = 2,23$). Билингвални испитаници су припадници ромске етничке заједнице и чинили су 46,67% узорка, док је 53,33% испитаника говорило само српски језик. Сви испитаници су ученици београдских основних школа за децу са сметњама у интелектуалном развоју. Коефицијенти интелигенције испитаника су се кретали у распону од 50 до 69 IQ јединица ($AS = 58,77$, $SD = 7,01$). Испитаници су били уједначени према полу (60 девојчица и 60 дечака).

У финални узорак су укључена деца која су успешно решила задатке теорије ума првог и другог реда (шире о процедури и резултатима испитивања видети у Бројчин, Глумбић и Ђорђевић, 2014). На тај начин у узорку је остало 58 испитаника (32 монолингвала и 26 билингвала). Узраст монолингвалних испитаника био је у опсегу од 8,42 до 15,67 година ($AS = 12,21$, $SD = 2,29$), док се узраст билингвала кретао од 8,58 до 16 година ($AS = 12,48$, $SD = 2,24$). Количник интелигенције монолингвалних испитаника био је у опсегу од 50 до 60 јединица ($AS = 58,81$, $SD = 7,76$), док је код билингвала опсег био виши (од 50 до 69), али се просечни IQ само незнатно разликовао ($AS = 59$, $SD = 7,21$). У финалном узорку је код билингвала било нешто више дечака (65,5%), него код монолингвала (46,2%). Даља статистичка анализа је показала да су испитаници уједначени у погледу узраста ($t[df56] = -0,442$, $p = 0,660$), интелигенције ($t[df56] = -0,351$, $p = 0,727$) и полне структуре ($\chi^2 = 1,550$, $p = 0,290$).

Разумевање *faux pas* ситуација испитивано је адаптираним Тестом детекције *faux pas* Варона-Коена и сарадника (Varon-Cohen et al., 1999), намењеном деци узраста од седам до 11 година. Тест се састоји од 10 прича које садрже *faux pas*. Приче су снимљене у аудио формату да би се избегла могућност утицаја фацијалне експресије на одговоре испитаника. Поред тога, у причама нема експлицитног упућивања на реакције ликова, тако да испитаници на основу њих нису могли детектовати *faux pas*. По саслушаној причи испитаницима се постављају четири питања, а на основу добијених одговора се процењује: да ли је дете приметило *faux pas*, да ли је уочило исказ у коме се *faux pas* појављује, да ли је разумело причу и усмерило пажњу, и коначно, да ли разуме да је *faux pas* последица говорничког погрешног веровања, а не зле намере. Ако дете погрешно одговори на прво питање, остала се не постављају.

За сваку причу на којој су добијена сва четири исправна одговора даје се један поен. Према ауторима, за успех на тесту потребно је да дете постигне седам до 10 поена, док

се испитаници који имају постигнућа испод овог скорa сматрају неуспешним. Приче су презентоване уз помоћ компјутера и слушалица.

Информације о томе да ли испитаници говоре истим језиком и у школском и у кућном окружењу добијене су од разредних стрешина, социјалних радника и психолога школе. Подаци који би говорили о степену билингвизма нису били доступни.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати приказани у Табели 1 показују да су билингвални испитаници успешнији при препознавању и разумевању faux pas ситуација.

Табела 1 – Дистрибуција успешности билингвалних и монолингвалних испитаника при провери разумевања faux pas према броју решених задатака (фреквенције и проценти)

faux pas		0	1	2	3	4	5	6	7	8	Укупно
монолинг.	br.	12	5	2	2	2	0	1	1	1	26
	%	46,15	19,23	7,69	7,69	7,69	0	3,85	3,85	3,85	100
билинг.	br.	8	2	3	5	3	1	3	5	2	32
	%	25	6,25	9,38	15,63	9,38	3,13	9,38	15,63	6,25	100

Преко двадесет процената билингвала је успешно (седам и осам поена), док је у групи монолингвала тај проценат 7,7%, односно само два испитаника успевају да досегну овај критеријум. Исто тако, међу најлошијим испитаницима (нула или један поен) налази се 31,25% билингвалних испитаника, док међу монолингвалима тај проценат обухвата готово две трећине испитаника (65,38%). Интересантно је и да је највећа разлика између два подузорка у проценту испитаника који нису били успешни ни на једном задатку (21,15% више монолингвала), а потом међу онима који су били успешни на седам прича (11,78% више билингвала).

Резултати т-теста ($t[df56] = -2,494, p = 0,016$) потврђују да је аритметичка средина постигнућа билингвала ($AS = 3,41, SD = 2,79$) статистички значајно виша од постигнућа које су остварили монолингвални испитаници ($AS = 1,69, SD = 2,35$). Ипак, треба приметити да је распршеност резултата слична, док је опсег постигнућа идентичан (од 0 до 8) у оба подузорка.

Корелациона анализа показује да између присуства билингвизма и успеха на faux pas тесту постоји позитивна корелација, ниских вредности, на нивоу значајности $p < 0,05$ ($r = 0,314, p = 0,016$).

ДИСКУСИЈА

Циљ овог рада је да утврди везу између билингвизма и разумевања faux pas ситуација код ученика са лаком ИО. Добијени резултати потврђују налазе низа истраживања у којима су билингвални испитаници били успешнији на задацима теорије ума од њихових монолингвалних вршњака (Bialystok & Senman, 2004; Chan, 2004; Farhadian et al., 2010; Goetz, 2003; Weil, 2012).

Претпоставља се да екстензивно искуство билингвала у одабиру и праћењу два језика, које се вероватно стиче веома рано, може за последицу имати боље инхибиторно

процесирање, што омогућава успешнију инхибицију једне интерпретације и приступање другој, а што се манифестује кроз већи успех на задацима теорије ума (Kovács, 2012; Weil, 2012).

Већина истраживања сагласна је с овим гледиштем. На пример, проналази се да су трогодишњи билингвали успешнији од монолингвала и на стандардном, и на модификованом задатку теорије ума који је садржао ситуацију пребацивања с језика на језик коју билингвали често користе. Резултати су били у складу с очекивањем да ће билингвали имати предност захваљујући бољим способностима егзекутивне инхибиције, која је у сличној мери била потребна у оба задатка (Kovács, 2009). Процесирање репрезентације два језика води ка генералном јачању система когнитивне контроле, чак и пре појаве говора. Тако седмочесна деца, која од рођења расту у двојезичном окружењу, имају бољу когнитивну контролу у поређењу са монолингвалним вршњацима. Иако и монолингвали и билингвали успешно уче да одговоре на говорне или визуелне знаке на једној страни екрана који су праћени наградом, само билингвални испитаници су у стању да преусмере антиципаторне погледе када знак почиње да сигнализира да је награда на супротној страни екрана (Kovács & Mehler, 2009). Слично томе, Буха-Ђуровић и Глигоровић (2010) проналазе да су билингвални ученици са лаком ИО (узраста од 10 до 13 година) компетентнији у домену невербалне инхибиторне контроле од монолингвала.

Ипак, не треба занемарити чињеницу да су ранији резултати претежно добијани на задацима који испитују ниже нивое теорије ума и код испитаника типичног развоја, а да се поред доминантног објашњења, везаног за инхибиторну контролу, нуде и друга, мање прихваћена објашњења. Тако су у једном истраживању деци постављани задаци који захтевају пружање перспективе да би се разумеле намере саговорника. Монолингвални испитаници су далеко чешће пропустили да узму у обзир намере саговорника од билингвала, али и од деце која су била изложена мултилингвалном окружењу иако сама нису била билингвали. Деца која су била само изложена другом језику била су успешна као и билингвална деца, упркос томе што су имала ниже скорове при испитивању егзекутивних функција. Дакле, комуникациона супериорност билингвала може имати социјално порекло и не мора бити повезана са бољом егзекутивном контролом (Fan et al., 2015).

Поред тога, подаци о нивоу билингвизма нису били доступни за испитанике који су учествовали у овом истраживању, што је могло утицати на добијене резултате. Тако Центар за рану негу и образовна истраживања двојезичних ученика (Center for Early Care and Education Research – Dual Language Learners, 2011), позивајући се на важност нивоа билингвизма, саопштава да постоје социо-емоционалне добробити од флуентног билингвизма, будући да флуентни шпански билингвали имају бољу оријентацију ка задатку и боље вештине везане за праћење наставе при поласку у школу, од монолингвалних шпанских и енглеских говорника.

С обзиром на то да је приказани рад део ширег истраживања, треба подсетити да на иницијалном узорку, у који су били укључени и испитаници чија су постигнућа при испитивању *faux pas* приказана у овом раду, није пронађена веза између успеха у решавању задатака теорије ума првог и другог реда са билингвизмом испитаника (Brojčin et al., 2014). Иако ређе, слични резултати ипак се проналазе и када су испитаници деца

типичног развоја. Студија која је испитивала успех у решавању задатака погрешног веровања ромске билингвалне и бугарске монолингвалне деце није пронашла предност билингвала (Kuuchukov & Villiers, 2009). Дакле, разлика у постигнућу између билингвалних и монолингвалних ученика са лаком ИО проналази се тек на напреднијим нивоима теорије ума и то код оних испитаника који су претходно успешно решили задатке погрешног веровања првог и другог реда. Стога можемо претпоставити да предност коју остварују билингвални ученици са лаком ИО у разумевању faux pas није повезана са раније цитираним налазима о бољој инхибиторној контроли, која би се манифестовала и на базичнијим нивоима теорије ума.

ЗАКЉУЧАК

Добијени резултати сугеришу да можда постоји квалитативна разлика у механизмима који обезбеђују предност билингвалних испитаника у решавању faux pas задатака код ученика са лаком ИО, у односу на механизме који предност у решавању задатка теорије ума обезбеђују билингвалима типичног развоја. Да ли се ради о бољем металингвистичком разумевању, изложености билингвалном и мултилингвалном окружењу, флуентности коришћења другог језика, или о неким до сада неиспитиваним факторима, остаје питање на које треба да одговоре будућа истраживања.

ЛИТЕРАТУРА

1. Abbeduto, L., Short-Meyerson, K., Benson, G., & Dolish, J. (2004). Relationship between theory of mind and language ability in children and adolescents with intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research, 48*(2), 150-159.
2. Adesope, O. O., Lavin, T., Thompson, T., & Ungerleider, C. (2010). A systematic review and meta-analysis of the cognitive correlates of bilingualism. *Review of Educational Research, 80*(2), 207-245.
3. Baron-Cohen, S., Leslie, A. M., & Frith, U. (1985). Does the autistic child have a "theory of mind"? *Cognition, 21*(1), 37-46.
4. Baron-Cohen, S., O'Riordan, M., Stone, V., Jones, R., & Plaisted, K. (1999). Recognition of faux pas by normally developing children and children with Asperger syndrome or high-functioning autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders, 29*(5), 407-418.
5. Benson, G., Abbeduto, L., Short-Meyerson, K., Nuccio, J. B., & Maas, F. (1993). Development of a Theory of Mind in individuals with mental retardation. *American Journal on Mental Retardation, 98*(3), 427-433.
6. Bialystok, E., & Senman, L. (2004). Executive processes in appearance-reality tasks: The role of inhibition of attention and symbolic representation. *Child Development, 75*(2), 562-579.
7. Brojčin, B., Glumbić, N., & Đorđević, M. (2014). Usvojenost teorije uma kod dece i adolescenata s lakom intelektualnom ometenošću. *Specijalna edukacija i rehabilitacija, 13*(1), 11-34.
8. Buha-Đurović, N., & Gligorović, M. (2010). Inhibitorna kontrola i bilingvizam dece sa lakom intelektualnom ometenošću. *Specijalna edukacija i rehabilitacija, 9*(2), 253-269.

9. Center for Early Care and Education Research-Dual Language Learners (2011). Research brief #7: Social-emotional development of dual language learners: A critical review of the research. Chapel Hill: The University of North Carolina, FPG Child Development Institute.
10. Chan, K. T. (2004). Chinese-English Bilingual's theory of mind development. PhD diss., Toronto University.
11. Fan, S. P., Liberman, Z., Keysar, B., & Kinzler, K. D. (2015). The exposure advantage early exposure to a multilingual environment promotes effective communication. *Psychological Science*, 26(7), 1090-1097.
12. Farhadian, M., Abdullah, R., Mansor, M., Redzuan, M. A., Gazanizadand, N., & Kumar, V. (2010). Theory of mind in bilingual and monolingual preschool children. *Journal of Psychology*, 1(1), 39-46.
13. Fiasse, C., & Nader-Grosbois, N. (2012). Perceived social acceptance, theory of mind and social adjustment in children with intellectual disabilities. *Research in Developmental Disabilities*, 33(6), 1871-1880.
14. Giaouri, S., Alevriadou, A., & Tsakiridou, E. (2010). Theory of mind abilities in children with Down syndrome and non-specific intellectual disabilities: An empirical study with some educational implications. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2(2).
15. Goetz, P. J. (2003). The effects of bilingualism on theory of mind development. *Bilingualism: Language and Cognition*, 6(01), 1-15.
16. Jervis, N., & Baker, M. (2004). Clinical and research implications of an investigation into Theory of Mind (TOM) task performance in children and adults with non-specific intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 17(1), 49-57.
17. Kafadar, E. (2004). Rani bilingvizam: za i protiv. *Pismo*, 2(1), 11-30.
18. Kovács, Á. M. (2009). Early bilingualism enhances mechanisms of false-belief reasoning. *Developmental Science*, 12(1), 48-54
19. Kovács, Á. M. (2012). Early bilingualism and theory of mind: Bilinguals' advantage in dealing with conflicting mental representations. In M., Siegal, & L., Surian (Eds.), *Access to language and cognitive development* (pp. 192-218). USA: Oxford University Press.
20. Kovács, Á. M., & Mehler, J. (2009). Cognitive gains in 7-month-old bilingual infants. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 106(16), 6556-6560.
21. Kyuchukov, H., & De Villiers, J. (2009). Theory of Mind and evidentiality in Romani-Bulgarian bilingual children. *Psychology of Language and Communication*, 13(2), 21-34.
22. Lo, S. T., Siemensma, E., Collin, P., & Hokken-Koelega, A. (2013). Impaired theory of mind and symptoms of autism spectrum disorder in children with Prader-Willi syndrome. *Research in Developmental Disabilities*, 34(9), 2764-2773.
23. Thirion-Marissiaux, A. F., & Nader-Grosbois, N. (2008). Theory of mind and socio-affective abilities in disabled children and adolescents. *ALTER – European Journal of Disability Research*, 2(2), 133-155.
24. Weil, M. E. O. (2012). Bilingualism and social cognitive development: The effect of dual-language acquisition on nonverbal communication. Senior Independent Study Theses. Paper 5452. The College of Wooster.
25. Zelazo, P. D., Burack, J. A., Benedetto, E., & Frye, D. (1996). Theory of mind and rule use in individuals with Down's syndrome: A test of the uniqueness and specificity claims. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 37(4), 479-484.

UNDERSTANDING OF FAUX PAS IN BILINGUAL CHILDREN WITH MILD INTELLECTUAL DISABILITY

Branislav Brojčin, Nenad Glumbić, Mirjana Đorđević, Slobodan Banković
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation

Summary

Studies in typically developing children showed that bilingual participants performed significantly better than monolingual children in the theory of mind tasks. This relationship was largely documented in basic theory of mind tasks, while the more advanced theory of mind tasks were rarely used among bilingual participants. When it comes to people with intellectual disabilities, there is a sparse evidence for a relationship between bilingualism and a theory of mind, especially with its advanced tasks. The objective of this research was to establish the relationship between bilingualism and understanding of faux pas situations in children with mild intellectual disability. The sample consisted of 58 children with mild intellectual disability, aged from 8.5 to 16 years. Consistent with previous studies, it was found that bilingual participants outperformed monolingual children in theory of mind tasks, although it is suggested that bilingual people with intellectual disability may use different mechanisms than those with typical development in order to achieve this advantage.

Key words: theory of mind, faux pas, mild intellectual disability